

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH
Parashat Tetsave – Du 21 au 25 Février 2021

בס"ד

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Pourim

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **Pourim, les Mitsvoth de Matanot laevyonim et Michloah' Manot**. Nous tenterons de définir la raison de ces Mitsvot et d'en conclure les incidences Halh'a, par exemple si l'on peut faire Matanot laevyonim avec l'argent du Maasser, envoyer Michloah Manot à quelqu'un avant la fête pour qu'il les reçoive le jour de Pourim ...

Toute l'équipe de Matmidim vous souhaite POURIM SAMEAH' !!!

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Chimon ben Juliette

1) Le fondement de Matanot Laevyonim

On trouve deux explications à cette Mitsva : soit c'est un fondement de Tsedaka, soit c'est un fondement de Simha, une Mitsva particulière à Pourim.

Avant de pouvoir nous y pencher, il est nécessaire d'étudier la Guemarra suivante

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה ז.

יעברו מתוך היהודים רב נחמן בר יצחק אומר מהכא ¹⁰ וזכרם לא יוסף מזרעם: ומתנות לאביונים: תני רב יוסף ¹¹ ומשלוח מנות איש לרעהו ישתו מנות לאיש אחד ומתנות לאביונים ישתו מתנות לשני בני אדם רבי יהודה נשיאה שדר ליה לרבי אושעיא אטמא דעיגלא תלתא וגרבא דחמרא שלח ליה

קיימת בנו רבינו ומשלוח מנות איש לרעהו (א) ומתנות לאביונים רבה שדר ליה למרי בר מר ביד אביו מלא ¹² טסקא דקשבא ומלי כסא קמחא דאבשונא אמר ליה אביו השתא אמר מרי אי חקלאה מלכא ליהוי דיקולא מצואריה לא נחית הדר שדר ליה איהו מלא טסקא דזנגבילא ומלא כסא דפלפלתא אריכא אמר אביו השתא אמר מר אנא שדרי ליה חוליא ואיהו שדר לי חורפא אמר אביו כי נפקי מבי מר הוה שבענא כי מטאי להתם קריבו לי שיתין צעי דשיתין מיני קדירה ואכלי בהו שיתין פלוגי ובישולא בתרייתא הוו קרו ליה צלי קדר ובעאי למיכס צעא אבתרה אמר אביו היינו דאמרי אינשי כפין עניא ולא ידע אי נמי ¹³ רווחא לבסימא שכיח אביו בר אבין ור' חנינא בר אבין ¹⁴ מחלפי סעודתייהו להדדי אמר רבא

העמיד: מנוס. מיני מעדנים: שסי מנוס לאדם אחד. דכתיב ומשלוח מנות איש לרעהו (ב) שתי מנות לאדם אחד ומתנות לאביונים (ג) שתי מתנות לשני בני אדם די לכל אחד ואחד מתנה אחת דהא אביונים נמי תרמי משמע: עגלא טלסא. שלישי לבטן:

ה"ג קיימס בנו רבינו ומשלוח מנוס. דהא תרי מנות איכא: הדר שלח ליה איהו לא גרסינן ליה הכא: טסקא דקשבא. שק מלא תמרים: דאבשונא. שנתייבשו החטים בתנור בעודן כרמל וקמח שלהן מתוק לעולם: א"ל אביו. לרבה: השתא אמר מרי. עכשיו

יאמר מרי עליך: אי חקלאה מלכא ליהוי דיקולא מלואריה לא נחיס. הסל שהיה רגיל להוליך בעודנו בן כפר ומאכיל לבהמתו לא יוריד עתה מראשו. כך אתה נעשית מלך וראש בפומבדיתא ואיך שולח לו אלא דברים המזויין לכל: חוליא. מתיקא: כי נפקי מבי מר. כשינאחי מבית אדוני רבה לילך לבית (א) אבא מרי בר מר הייתי שבע: לעי. קערות של מיני מאכל: דאיכסייא ללעא בסראי. כל הייתי חפץ לכוס הקערה אחריו. כל אכילה שלא כדרכה נקרא כוסס: רווחא לבסימא שכית. ריוח מזוי לדבר המתוק בתוך המעיים: מחלפי סעודתייהו. זה אוכל עם זה בפורים של שנה זו ובשניה סועד חברו עמו:

Les mots du jour à apprendre :

Un sort	פּוּר
Cadeau	מַתָּנָה
Pauvre	אַבְיוֹן

Programme du Lundi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua chéléma de
Mazal Jaqueline bat Rina*

אסתר פרק ט פסוק כב

לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה וּמִשְׁלוֹחַ מְנוּחַ אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְּנוּת לְאַבְיוֹנִים

1. Fondement de Tsedaka

* Vous pouvez déjà énoncer une première incidence Halah'a à travers les paroles du Mah'zor Vitri ...

מחזור ויטרי סימן רמ

ובפורים אין קיצבה. וכל מה שיבקש כל אחד ליתן יתן. מפני שהיא צדקה. וצדקה כל אחד ואחד לפי [עון] [עין] שלו הוא נותן וזהו שאמרו חכמים מקדימין ליום הכניסה. וקורין בו ביום. ומחלקין מעות בו ביום. לא בשביל שקלים אלא צדקה בעלמ'. משום שנאמר מתנות לאביונים

* Une autre incidence est définie dans le Maharil :

שו"ת מהרי"ל סימן נו

שאלה. אם אדם יוצא מצות מתנה לאביונים במה שנותן להם מעות של מעשר. מי אמרין כיון דהמעשר בלאו הכי שייכא להם לא יצא דהא נותן להם משלהם, או דלמא עיקר תקנה כדי לשמחן, אם כן יצא לאביונים כי אינם מקפידין אם נותן להם מעשר אם לאו, רק שהם שמחים וטובת הנאה של מעשר הוא של בעלים, וכשנותן לזה העני ולא לאחר אז הוי [ליה] שמחה

תשובה ומתנות לאביונים, ענ"ד נוטה דלא נפיק במעות מעשר כיון דתקנתא דרבנן [היא] הוי דבר שבחובה, ונמצא זה פורע [חובו] ממעשרו ואין לו בו אלא טובת הנאה [...]. אבל הכא דעיקר תקנה וחויבא הוי עלי' רמיא

לא נפיק אלא מדידה. והמדקדק וחס על שלו יכול ליתן משלו שתי פרוטות, או לסמוך על מעות פורים (לאפושי) [ולאפושי] להו מן המעשר.

2. Fondement de Simh'a à l'intention des démunis

* Quelle incidence trouve-t-on dans les explications du Ritba ? Le Mah'zor Vitri pourra-t-il expliquer ses sources ?

חידושי הריטב"א מסכת מגילה דף ז עמוד א

[...] וקתני עלה בתוספתא (פ"א ה"ה) ומגבת העיר לאותה העיר, ואין מדקדקים בדבר, פירשו בירושלמי (פ"א ה"ד) שכל הפושט ידו ליטול יתנו לו, לומר שנותנין לכל אדם ואין מדקדקין אם הוא עני וראוי ליתן לו, שאין נתינה זו מדין צדקה גרידתא אלא מדין שמחה שהרי אף לעשירים יש לשלוח מנות [...].

* Pouvez-vous dire de quel avis le Rambam se range ?

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ב הלכה יז

מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האמללים האלו דומה לשכינה שנאמר (ישעיהו נ"ז) להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים

Les mots du jour à apprendre :

A envoyé, transmis	שָׁדַר
Verre	כֶּסֶף
Farine	קֶמַח

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée Leelouy Nichmat

Chlomo ben Rina

3. Incidences Halaha selon ces deux explications

a. Un pauvre a-t-il l'obligation de faire Matanot Laevyonim ?

ב"ח אורח חיים סימן תרצד

א חייב כל אדם וכו'. כלומר כל אדם אפילו עני המקבל צדקה חייב לתת ממה שנתנו לו לשאר אביונים בפורים **דאין דין מתנות לאביונים בפורים כדין שאר צדקה** דהכשר מצות פורים כן הוא לתת מתנות לאביונים וכדין ארבע כוסות בפסח (פסחים צט ב) ואפילו משלוח מנות חייבים בו העניים אף על פי שלא יספיק להם בסעודתם לאכול לעצמם ולשלוח גם לאחרים וכדמשמע מרב חנינא בר אבין ואביי בר אבין לפי פירוש רבינו לקמן בסימן תרצ"ה אם כן הוא הדין למתנות לאביונים בפורים אבל שאר צדקה דכל השנה אין עני המקבל הצדקה חייב בה אלא פעם אחת בשנה יתן דבר מועט לצדקה כדי לקיים מצות צדקה וכמו שכתוב ביורה דעה סימן רמ"ח ורמ"ט

פרי חדש אורח חיים סימן תרצד סעיף א

יש מי שכתב [עמוד תרע ב"ח ד"ה חייב] שעני המתפרנס מן הצדקה שחייב גם הוא במתנות לאביונים. ואין לזה טעם, אלא מסתברא ודאי דפטיירי

b. S'acquitter de Chéhéyanou pour Matanot Laevyonim

Il y a une Mah'loket entre les Poskim si Matanot Laevyonim nécessite Chéhéyanou.
Comment pouvez-vous expliquer le fondement de leur discussion ?

מגן אברהם סימן תרצב ס"ק א

ושהחיינו. ויכין בברכת שהחיינו ג"כ על משלוח מנות וסעודת פורים שהם ג"כ מצות [של"ה] ונ"ל דיכין זה בברכת שהחיינו דיום כי זמנם ביום, ונ"ל דמי שאין לו מגילה לא יברך שהחיינו על משלוח מנות וסעודה דזהו דבר הנהוג בכל יום ובכל שבת וי"ט דהא לא תקנו כלל ברכה עליהם

חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קנה סעיף כז

בברכת שהחיינו של יום, יכין גם על מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים. ומכל מקום אם אין לו מגילה, אין מברך שהחיינו בשבילם, דזה נוהג גם בשאר ימים

c. Quelle somme est nécessaire pour Matanot Laevyonim ?

* Chavé Prouta

Comparez le Ritva avec ce qui a été dit plus haut à son sujet et tentez de répondre à ce qui pourrait sembler être une contradiction ...

חידושי הריטב"א מסכת מגילה דף ז עמוד א

תני רב יוסף ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מנות לאדם אחד. כלומר לרעהו העשיר, ומתנות לאביונים שתי מתנות לשני בני אדם. ר' יהודה נשיאה שדר ליה לרב הושעיא אטמא דעגלא תילתא וגרבא דחמרא. גרש"י ז"ל שלח לו קיימת בנו רבינו ומשלוח מנות, ופירש דהכא מנות איכא, ול"ג הדר שלח ליה איהו, אבל בכלהו נוסחי גרסין קיימת בנו רבינו ומתנות לאביונים. פי' שלא היתה יקרה התשורה בעיניו ואמר שאינה מתנה לאדם כמוהו ולא יצא ידי חובת משלוח מנות איש לרעהו, הדר שלח ליה כלומר רבי יהודה נשיאה גופיה עגלא תליתאה ותלת גרבי יין שלח ליה קיימת בנו רבינו ומשלוח מנות איש לרעהו, כלומר שזו התשורה הראויה לך, ומסתברא דמתנות לאביונים היינו אפילו בב' פרוטות דשוח פרוטה חשיבא מתנה אבל לא בפחות כדאיתא בגיטין (כ' א') ובדוכתי אחריתי

שו"ת מהרי"ל סימן נו

(Fin des paroles du Maharil vu plus haut)

[...] והמדקדק וחס על שלו יכול ליתן משלו שתי פרוטות, או לסמוך על מעות פורים (לאפושי) [ולאפושי] להו מן המעשר

Les mots du jour à apprendre :

C'est ce que les gens disent	הַיְינוּ דְאָמְרֵי אַנְשֵׁי
Ou bien	אִי נָמִי
Envoi	מְשֻׁלָּח

Programme du Mercredi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma de
Guershon ben Tsvi*

* Somme conséquente

ר"ן על הרי"ף מסכת מגילה דף ג עמוד ב

ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מנות לאדם אחד. היינו מיני מאכל ומשתה לעשירים ולאביונים די לכל אחד במתנה אחת שהיא נחשבת בעיניהם כדבר גדול

מהרש"א חידושי אגדות מסכת מגילה דף ז עמוד א

שדר ליה קיימת בנו ומשלוח מנות פרש"י דהא תרי מנות איכא כו' ע"ש פירושו אינו מבורר ומאי אשמועינן בכך הא ודאי דאטמא דעגלא וגרבא דחמרא ב' מנות הן ונראה לקיים כל נוסחות הגמרות שלפנינו דמייתי נמי סיפא דקרא ומתנות לאביונים ומשום דמנה משמע כל דהו ולכך בעי תרי לאיש אחד אבל מתנה **בעי שיעור נתינה** כדאמרינן בכמה דוכתין וסגי לאיש אחד מתנה אחת ומשום דשלח לו ב' מנות אטמא דעגלא וגרבא דחמרא שהם גדולות כשיעור נתינה אמר דבהנך ב' מנות גדולות טפי משיעור מנות קיימת ג"כ ומתנות לאביונים כשיעור נתינה לר' אושעיא ולבני ביתו וזה שדקדק לומר וקיימת בנו ולא קאמר וקיימת בי דר"ל וקיימת בנו לשני אנשים שתי מתנות ומלת לאביונים יש בו רמז א"ב בנ"י דיוצאים בשתי מתנות לאב ובנים

d. Recherche-t-on la Simh'a de celui qui reçoit ou celui qui donne ?

* Relisez les paroles des Richonim plus haut et déterminez ce qui importe pour cette Mitsva.

* Quelle explication vous semble évidente pour le Maguen Avraham ?

מגן אברהם סימן תרצד ס"ק א

וכתוב במאור דלא יתן להם קודם פורים דלמא אכלו להו קודם פורים

* Comment comprenez-vous l'explication du Maguen Avraham par le Mah'atsit Hachekel ?
Est-il dès lors possible de donner une autre explication au Maguen Avraham ?

מחצית השקל אורח חיים סימן תרצד ס"ק א

ומנהג העולם ליתן קודם פורים. אף דמתנות לאביונים מצותו דוקא ביום פורים, צריך לומר דעכ"פ נותן שתי מתנות לאביונים גם ביום פורים, וגם יש הרבה עניים החוזרים על הפתחים בפורים

ערוך השולחן אורח חיים סימן תרצה סעיף יז

ויש להסתפק כששלח מנות לרעהו שבמרחקים קודם פורים ויגיעו לו בפורים אם יצא בזה ידי משלוח מנות ויש מי שאומר דיצא [באה"ט סק"ח בשם י"א] ולי נראה דלא יצא דבעינן משלוח מנות בפורים עצמו ועוד דהא עיקר המשלוח מנות הוי משום שמחה ואיזה שמחה היא לו עתה מה ששלח מקודם

Les mots du jour à apprendre :

Distribue Partage	מחלק
Sort Est acquitté	נפיק
Ville	עיר

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la

Hatslah'a de Tsyonn Yossef ben Ytshak

2. Le fondement de Michloah' Manot

Trois possibilités ont été émises pour comprendre cette Mitsva : s'assurer que son prochain pourra faire le Michté, promouvoir l'amitié entre les Beni Israël, augmenter la Simh'a de Pourim (ce dernier avis sera étudié à la fin). Nous relèverons les incidences Halah'a qui sont issues de cette H'akira.

תרומת הדשן סימן קיא

שאלה: בני אדם השולחים לחביריהם בפורים חלוקים וסדינים וכה"ג, יוצאים ידי משלוח מנות או לאו

תשובה: יראה דאין יוצאים בהן דנראה טעם דמשלוח מנות הוא כדי שיהא לכל אחד די וספק לקיים הסעודה כדינא. כמשמע בגמ' פ"ק (מגילה ז ע"ב) דאביי בר אבין ורב חנינא בר אבין הוו מחלפים סעודותיהו בהדדי, ונפקי בהכי משלוח מנות. אלמא דטעמא משום סעודה היא. ותו נראה דלא אשכחן בשום מקום דמיקרי מנות אלא מידי דמיכלי או דמשתי. וכן דקדק הרמב"ם בלשונו שכתב וחייב לשלוח שתי מנות של בשר או שתי מיני

תבשיל או שתי מיני דאוכלים, ונראה דשתייה בכלל אכילה. ובמתנות לאביונים כתב מעות או מיני מאכלים.
אלמא דגבי משלוח מנות סבר דווקא מידי דמיכלי

ספר מנות הלוי על מגילת אסתר

(Rabbi Chlomo Elkabats auteur du Lekh'a Dodi)

להרבות השלום והריעות, היפך מרגילתו של הצר שאמר מפוזר ומפורד, פי במקום שראוי להיות עם אחד הנם
מפוזרים ומפורדים במחלוקת, לכן תקנו משלוח מנות

a. Si le Michloah' n'a pas été réceptionné

דרכי משה הקצר אורח חיים סימן תרצה

כתב מהר"י ברי"ן דבאשיר"י פרק קמא דמגילה (סי' ו) משמע דאין משלוח מנות אלא ביום ולא בלילה. וכתב
עוד דאם אחד מחל על מנתו [מנתו] מחולה דאין אדם מקבל מנות בעל כרחו

פרי חדש אורח חיים סימן תרצה סעיף ד

או מחל לו יצא. תימא, דזה מנין לו

b. Si l'identité de l'auteur du Michloah' n'est pas révélée

שו"ת כתב סופר אורח חיים סימן קמא

ב) מה שנסתפקת מי ששולח מנות לרעהו ואין המקבל יודע מי שלח לו אם יוצא המשלח מצות משלוח מנות
לפום רהיטא נ"ל דתלי' בטעמא, לטעמא דתה"ד דמצות מ"מ כדי למלאות חסרון מי שאין לו מסתבר דיוצא גם
כשאין חבירו יודע מי ששלח לו סוף כ"ס הגיע לתכלית המכוין ויש מצוה ביותר כעין מצות צדקה דאמר ר"ח ה"ד
מצות צדקה שא"י ממי נטלה כדי שלא לבייש, אבל לטעמא משום חיבה שלום וריעות וכן משמע לשון איש
לרעהו בוודאי א"י כשאין המקבל יודע מי המשלח דאין שלוח כזה דרך חיבה וריעות ואינו מקרב לבבות, וכיון
שהחזקנו דינו של הרמ"א דיוצא כשאין מקבלו וטעמא דמ"מ משום חבה וריעות ממילא נשמע דא"י כשאין
המשלח יודע מי שלח לו כנלפע"ד

c. Lorsque Pourim tombe Shabbat et que l'on repousse le Mishté au Dimanche, le Michloah' doit-il aussi être effectué le dimanche ?

משנה ברורה סימן תרפ"ח ס"ק יח

יח) ואין עושין וכו' - דאמרינן בירושלמי ויעשו אותם בשבת א"ל ימי משתה כתוב את ששמחתו תלויה בב"ד יצא זה [שבת] ששמחתו בידי שמים היא. וה"ה ממילא ששילוח מנות גם ביום א' בשבת. והנה מהר"ל חביב האריך להוכיח דבבלי שלנו אין סובר כן ודעתו שהסעודה היא בשבת ועשה כן מעשה בירושלים וגם משלוח מנות בשבת כי המנות הם מהסעודה. והרדב"ז ח"א סימן קמ"ז פסק כהש"ע וכן הוא ג"כ דעת המ"א והקרוב נתנאל ות' נ"ב ח"א סימן מ"ב. והנה הפר"ח אוסר לטלטל המגילה בשבת מאחר שאין קורין בו אבל כמה אחרונים חולקין עליו ומתירין

d. Troisième explication de la Mitsvah : SIMHA !!

* Que pouvez-vous déduire du Rambam cité au début de la Souguia lorsqu'il compare Michloah' Manot et Matanot Laevyonim ?

Revoir aussi le Aroukh Hachoulhan.

חידושי הריטב"א מסכת מגילה דף ז עמוד א

(Ses paroles concernant Matanot Laevyonim)

[...] שכל הפושט ידו ליטול יתנו לו, לומר שנותנין לכל אדם ואין מדקדקין אם הוא עני וראוי ליתן לו, שאין נתינה זו מדין צדקה גרידתא אלא מדין שמחה שהרי אף לעשירים יש לשלוח מנות

Les mots du jour à apprendre :

Veuve	אַלְמָנָה
Mieux	מוֹטָב
Coeur	לֵב

Bon Limoud sur Matmidim

Et

Pourim Sameach !